

Het gierzwaluwseizoen 2025 - een vliegende start

Hein Verkade

‘Op Koninginnedag verschijnt de eerste Gierzwaluw boven het dorp’. Deze bekende uitspraak suggereert dat Gierzwaluwen vogels van de klok zijn. Maar hoe strak is hun agenda in de praktijk?

Sinds het jaar 2000 broeden er een of meerdere paartjes in onze schuur aan de Douzastraat in Noordwijk. Van het wel en wee van deze kolonie wordt een dagboek bijgehouden. Inmiddels hebben we een overzicht over 25 jaar van de aankomst van de eerste vogel in de nestkastjes en wanneer het eerste ei werd gelegd.

Aankomst

Van de meeste jaren is bekend op welke datum de eerste vogel in een nestkast werd waargenomen. Dit hoeft niet dezelfde dag te zijn als de eerste Gierzwaluw die boven het dorp wordt gesignaleerd. Vogels uit nabijgelegen kolonies kunnen eerder arriveren dan die in de Douzastraat.

De vroegste vogel in de afgelopen 25 jaar zat al op 21 april 2004 in een nestkastje. Drie jaar later verscheen de eerste pas op 9 mei. Koninginnedag valt precies midden tussen deze twee uitersten. Toch ligt het gemiddelde enkele dagen later. Negen keer arriveerde de eersteling in april en zestien keer in mei.

De broedvogels keren los van elkaar terug en het is dan ook eerder toeval dat in zes seizoenen beide partners op dezelfde dag arriveerden. Deze vroege vogels zijn altijd de broedvogels van het vorige jaar. Zij kennen hun plek en keren steevast terug naar hun ‘eigen’ nestkast. Soms is hun eerste begroeting wat vijandig maar al gauw zitten ze dicht naast elkaar op het oude nest. De vroegste vogels die op dezelfde dag terugkwamen waren die van afgelopen 27 april, Koningsdag. Maar het kan ook anders, want in 2011 zat pas op 8 mei een koppel als eerste op een nest, twaalf dagen later. In de overige jaren zat er 1-27 dagen tussen de terugkeer van de eerste en de tweede partner. Des te langer deze periode duurt des te groter is de kans dat dit een nieuwe partner betreft.

Eerste ei

Wanneer het paar compleet is volgt een periode van gewenning en de voorbereiding op de eileg. Er wordt veel gefoerageerd en regelmatig gecopuleerd. De periode tussen de eerste dag waarop het paar compleet is en het eerste ei verschilt nogal. In 2011, het jaar dat de eerste partners pas op 8 mei binnenkwamen duurde het slechts 7 dagen voordat het eerste ei in de nestkom lag. In 2010 en in 2014 duurde dat ruim drie weken. De periode tussen aankomst en het eerste ei is van veel factoren afhankelijk. De conditie bij aankomst en de ervaring van de vogels spelen waarschijnlijk een rol, maar het belangrijkste lijkt toch het weer in die periode.

jaar	1e vogel		1e ei
2001	30-apr		23-mei
2002	3-mei		21-mei
2003	27-apr		15-mei
2004	21-apr		12-mei
2005	28-apr		15-mei
2006	5-mei		14-mei
2007	9-mei		24-mei
2008	1-8 mei		15-mei
2009	7-mei		17-mei
2010	28-apr	2 vogels	20-mei
2011	8-mei	2 vogels	15-mei
2012	30-apr	2 vogels	14-mei
2013	2-mei		14-jun
2014	6-mei	2 vogels	28-mei
2015	4-mei		19-mei
2016	2-mei		12-16 mei
2017	5-mei		17-mei
2018	6-mei		16-mei
2019	?		30-mei
2020	4-mei	2 vogels	14-mei
2021	6-mei		4-jun
2022	8-mei		20-mei
2023	30-apr		17-mei
2024	27-apr		12-mei
2025	27-apr	2 vogels	5-mei

Tabel. Overzicht van de aankomstdata van de eerste Gierzwaluw in de kolonie in de Douzastraat en de datum waarop het eerste ei werd gelegd. In de middelste kolom de jaren waarin de twee eerste vogels op dezelfde datum in hetzelfde kastje arriveerden. De vroegste en laatste dagen zijn vet gedrukt.

Het jaar 2021 laat zien hoe extreem lang de vogels soms wachten met de eileg. In dat jaar waren er drie kastjes bezet. Op 6 mei vloog de eerste vogel naar binnen en op 12 mei waren de drie koppeltjes compleet. Vervolgens duurde het tot 4 juni voordat het eerste ei werd gelegd. En dat gebeurde in alle drie de kastjes tegelijk! Ondanks de relatief late aankomst van de vogels duurde het ruim drie weken voordat de eitjes werden gelegd. Er was genoeg reden voor dit lange uitstel. Volgens het KNMI was mei 2021 ‘zeer koud, zeer nat en vrij somber’. De

omstandigheden waren ongunstig voor de Gierzwaluwen om in goede conditie te komen. Maar dan dit voorjaar. De vogels arriveerden vroeg, op 27 april was gelijk het eerste koppel aanwezig. De andere zes vogels volgden snel, want op 9 mei waren de vier paartjes compleet. Het weer was eind april en begin mei extreem warm, zonnig en droog. En dat vertaalt zich in een snelle eileg. Het eerste paar startte recordvroeg op 5 mei, het tweede op 12 mei, een evenaring van het oude record. In de overige twee kastjes werd het eerste ei op 16 mei gelegd. Dat betekent dat het broedseizoen van de 'vogels van de klok' dit jaar een maand vroeger valt dan in 2021.

Conclusie

Gierzwaluwen zijn minder van de klok dan je zou verwachten. De variatie in timing lijkt vooral afhankelijk

van de weersomstandigheden. Dat begint al met de aankomst van de vogels. Deze varieert alleen al in de kleine kolonie in de Douzastraat bijna drie weken. Natuurlijk speelt toeval hierin een rol, maar de weersomstandigheden onderweg in Afrika en Spanje moeten niet onderschat worden. Vervolgens is het weer in Noordwijk bepalend voor de start van de eileg.

Maar is hiermee onze leuke uitspraak over Koninginnedag dan ontkracht.....? Ach, als je ziet dat 25 jaar geleden in 2001 de eerste Gierzwaluw op Koninginnedag 30 april arriveerde in de Douzastraat, en dit jaar op Koningsdag 27 april, dan kun je ook zeggen dat de Gierzwaluw meegaat met zijn tijd.....haha! We houden de Oranjekalender er maar gewoon in. Het gierzwaluwseizoen 2025 kende letterlijk, maar ook figuurlijk een vliegende start.

De eerste Gierzwaluwen zijn binnen in de Douzastraat. Koningsdag 27 april 2025